Nr. 57 Neue Jüdische Zeitung. פּרעסבורג יאהרגאנג.

נייע ייִדישע צייטונג

„נייע ייִדישע צייטונג"
ערשיינט יעדן
מאָנטאג
אונד דאָנערסטאג.

פּרענומעראַציאָנס־פּרייז:
גאַנציעריג 7 לה. — קר.
האַלבייעריג 3 „ 50 „
ווערטעליעריג 1 „ 75 „

ווי רעדאַקציאָן
אונד אַדמינִיסטראַציאָן
בעפינדען זיך
Schiffmannsgasse 6, Budapest.
יאָהן אויך דיא פּרענומעראַציאָנס־
בעלעגע צו ענדען ווענדען.

אַרזנערעמע
ווערדען בעלליעבּיג אָנגענומען.

Budapest, Donnerstag 1. Mai 1884. שנת תרמ"ד לפ"ק.

ב"ה בודאפעסט ו' אייר

איינע פאַרלעזונג מאָריטס יאַקאָבס.

צום יאָהרטעגיגען צוועקע האָט אים אקאַדעמיע־בעדיעד אין מאָנעד שבאַטעזעלדען, ביא וועלכעם דער נראָסע אונגאַרישע מאַגנאַט־בעד־פּרעסידענט יאַקאָב אינע פאַרלעזונג געהאַלטען האָט, דיא ווייר אונזערן לעזערן אים איבערגעבען מיטטהיילען וואָללען. דיא פּרעסע דען מיטעל:

„וויא איך איין יודע געווארדען ווארדע פאַן דער פאַרגעהטען צוזאַמענשטאָס מיט נראָסטעם בייפאַלל איפּנענאָמען.

„זאָלל איכ דיינען? איך דאַך וואר אלס קינד אנטסטעמט; זאָ וויא עס יעדער אינגעזוקלעלטע מענש אויס, דיא מענדע האַטטען מיר דען קאָפּף פאָלל גענאָמען האַטטען. דאס דיא יודען אין אירגעם אסטערפעסט דאס בלוט בריסטיכער קינדער בע־נוטצען אונד צווישען אונזערעם הייזע אונד דער שולע צו מאַכען. וויא דיא יודען וואַרגען דורכּשען. אויך דער שעכטער הויזע דאַרט. יעדען מאַנ זאַה איך. וויא דיא גענוג מיט דען דורכּשוכּ־טעגען העדזען. צום מהאַרע הומים געהענגט וואָר־דען אונד מיינע אַנטאַרט ענדגעגעבע דאס אבריגע. וואס פיר שרעקליכע דינגע מוטסען דאַרט פאַר זיך געהען.

אין דאַטטען עס אויך נכט געוואַנט. פאַר דען געוועלבטהערען פאַרבריגענדען, וויא דיא דיסטערן מענגער מיט דען דאַנגען בערטען, מיט דען אין דען מאַטאַנערפעלן שטעקענדען הענדען אונד מיט דען אין דען פאַנטאַסטען שטעקענדען מיטען זאַ־סען; שטעטס מיטטען מיך איינע מאַנד בין צום שלי־האַפּ בעגלייטען אדער דיא מאַנטעל עסטרער מיט־טע זיך אונס הייזטהאַר שטעללען. אום מיר פאַן דאָרט נאַכצובליקען. שיטיש אַך מיר אבער פאַר דעם שעכטערס מהיר אום אונד זאַה איך דאס מאַן מיר פאַן אונזערעם הייזע נכט נאַכבליקטע, זאָ דיעה איך דערפלעך נאָך פאַן דער הערטטע דעם יעגעם נאַכהיזע צוריק.

וואס איך דאַן אין דער שולע דערנטע, וואַר איך נכט געאיינגעס, פאַרלעבע פיר דיא יודען אין מיר צו זוקען.

דער אבער מיינע אנזיכטען אם פאַללכּאָם־מענטען מהיללטע. דאס וואַר אינזער הנד צוצעמע. דו, וויא דער הערפאַרשטרעטע, יוגען הנד אונד דא זאָלל איינע בערטנע נעשטאַלט אין אינזערען האַף כאס. דא וואַר אויך אין דערבער אין דערלי. וויא העטטע איך דאַן צוצעקע: „אללא, פּטיז, פּאַטאַן!" אונד וויא דאַטטען איך, יוגען איך דיא פאַנטאַסטע דעם הונדערטעגענדען יודען שלייפען דאַרטען.

אלס איך דאַן נאַכטער וואַרדע, שיכטע מאַן מיך נאָך פּרעסבורג מיט דרייטע צו דערגען. דאָרט ערפּוהר איך, דאס עס אונדע דער שאַדט אינען שראַכטבערג נכט. דער בראַם פאַן יודען בע־וואַהנט זיא. דאס יוגערע דיא בראַם אונד דאַנערד. שטעטטע אללער יוגדען נגנען נאָטט אונד מענשען אונד יוגען מאַן אינען שטורגנטען ערשוד, דאס עס אויף דעם שלאַכטבערג נעוועזען, וואַרדע ער וואַכטס אים דער שולע געשאַכטן.

אין דיעזען גלרבען קהדטע איך ווידער נאָך פּרעסבורג צוריק, וויא עס דאַמאַלס נאָך אין בע־ריהמטעם נימאַדאַטס נאַכ.

בין דאַדאַן האַטטע איך אינען יודישען שטו־דענטען נאָך נימאַלס נעזוכּטען, וואַצו העטטע אין יודע אויך לאַטייניש לערנען זאָללען? ער הוראַטע מוטטע בין צום אבענד אין דער שולע בלייבען, וואס אינע נראָסע שאַנדע וואַר.

דאַהיס נאַהם מיך מיינע מוטטער פאַר.

מיינע אין נאָטט רוהענדע מוטטער האַטטע אין נטעד. נעזונגענטעם הערען; דאַבייא אבער וואַר דיא אינע שטרענגע נאַטור. דיא פּראַנגט מיך וויא איך נעבלעבען ווערע. איך ערצעהלטע איהר פאַן דעם אונרעכט דאס מיר ווידערפאַהרען; עס האַטטע אינער נעוואַנט מיר צו ווידערשפּרעכען אונד דאַפיר העטטע איך איהם שליעכע פּעפּע פּער־נעטצט. דער יעדערד אבער מיך אין דער שולע בעהאַלטען.

יא, מוטטעסט דוא דעהאַלב נלייך יעמאַנדען שלאַגען? פּראַנגט דיא מוטטער.

עס וואַר דיא נוד אין יודע?

„נאַה?" דרעה מיינע מוטטער אויס. „דוא וואַנסט עס ווערע נוד אין יודע נעוועזען? איזט דער יודע אין דיינען אויגען נכט עבען זאָ אין מענש וויא יעדער אנדערע? דוא פּראַכטעסט יעמאַנדען אים דיינעם גלויבענס וויללען? פּרעגטעסט דוא דאס מאַן אינזערע גלויבענסגענאָסען פאַר פּנס. צוי אַרדען עבענזא פּערפאַלגט דאס אין דיעזער שאַרט. וויא דוא יעטצט צו יודען פּערפאָלגנס? נין טראַללסט דוא דך אויף דער שעללע פּערט אונד וזכּסט מיר דען יודישען שטדענטען אויף. דען דוא נשלאַגען, אונד בטטעסט אידן אום פּערצייהונג, אונד שרייליך מוטט דוא מיר עס פאַן אידם בריגגען, דאס ער דיר פּערצייהען דאס."

אויך וואַר עזטמעטצט אַב דער שרעגגע דיע־זעס אידטהיל.

„וויא אך זאָלל מיך ערגעדדיגען נעגען יעגען יודען?"

„דוא ערגעדדיגסט דיך פאַר נאָטט, דער דען וויא דיך זיגעס עבענבירדע נשאַפפען.

„אונד וויא פּנרע איך אידן יעצט אין דער נראָסען שאַרט.

„דאס איזט דיינע זאַכע. דוא ווייסט, אין דעל־בער נאָטט דיא יודען וואַרגען. נעהט דאַרט פאַן דען זיי צו דוא אידן פּרעגטעס: טהוט אויך דיינען מנד אונד האַלטט נאַכפּראַנד; קאָמאַן אויס א מין וואַלד. מיר אבער ווייסט דוא אַדגע יעגע שרייפּט נכט פאַר דיא אויגען קאָמטען."

דאס מטטאַנעסטען דאַנגען אויך שאַן פּפּר־ווייסט, נון זאָללטע איך איך דאס אבענדבריאַר פּערלייערן.

אינדעסטען עס נאַכ קינע אפּפּלאַקאַצען אונד איך אים ריסטאַנע דאַנגען אויך דיעסאַללס קינע אינטפּעללאַקאַצען אויבערגעגען. וואַס וואַר צו טהון? איך מוטטע מיך ערגעבען. זאָ בטטס איך דענען אין דען זוערען אפּפּעל אונד מאַכטע מיך דא־ראַ. דען קאָרטשאַנער אם יעגזטטגען עגדע דער שטאַדט. וויא ער וואַהנטע אויפצוזוכען.

דא, אלס דיא דזוזטהאַר אפּפּנען וויללד, אום הונטסצוגעהען. דרוקט יעמאַנד צור זעלבען צייט האַנטעלבע פאַן אינען הערען; דאס טהאַר נעהט אויף אונד פאַר מיר שטעהט מיין קלייגער קאָרטשאַנער.

דיא בוידען שלטטען שלאַפּ נעזוגנקט. דאס הייפּט צור יטטע נעגיגנס. פּראַנט ער מיך, אין דער שוטעללע שטעהענד. מיט מידדער. צטטערנדער שטטמטע:

„בטטס דוא מיר באַזע?"

אונד. „דערטטהיר דען הוט פאַס קאָפּפּ נעה־מענד פּוהר ער פּאַרס:

קוין אסט בעמעלדיגען. ער הוראַטע וועדער אדוואָקאַט נאָך אינטעגער ווערדען. וואַצו העטטע אים אללא דאס לאַטייין נעגטטצט?

בראַס אינע רטטסנשאַפטליכע לוזאַטען שאַנד דעם יודען אפּפּען. דיא ערצעהלטע. אדער וויא מאַן דיא דאַמאַלס נאַנגטט. דיא דאָקאָרען לוזאַ־באַהן. (דאַמאַלס הוראַטע נור דיא ערצעט וועזוקא. טאַרען אונד שראַפּפּאַהפּפּ אונטערדען דען „פּראַקא־טאַרען". (אדוואָקאַטען וואַר דעם נכט נעשטאַט־טעט: דעטהאַלב נאַנגטט מאַן אדר נור דיא ערטטע. רען דאָקטאָרען, דיא אנדערן העטטען פּטטאַלטען.)

דא פּרעגנעטע זיך דאס וואַנדערבאַרע. דאס זיך אין יודישע שטרעגטע אין אונזערע קלאַטטע אינשרייבען לעטס.

ער הייס קאָרטשאַנער.

ער וואַר נכס עדדע ונס: שאַן אבער דיא פּערצע. בין דאַדאַן וואַר ער קאַללינאָף נעוועזען; ער אינטערעסטעט שאַנטשרייבען. ער קאָרטטע שרייפּטען מיט אינער שרייפּ דיא וויא נעשטאַכען אויגאַר. דאס וואַר פּרייליך אין מאַנערעם בראַר. טראַטטע דענגס פּאַרגעשטעגען אלטערס האַטטע ער דען פּלאַ. אַרצט צו ווערדען נעפּאַסט; צו דיע־זעס בעהטיג מוטטע ער פּאַרדער לאַטייין לערנען.

אונ 14—15 יעהרגען בורשען מאַכטע דיעזער פּערצע יעדרגע קאַמעראַד פּיעל שאַפּ מיט דונער מוריאַזען. אינטעראַסטענען נעשאַלט. מיט דענעם אזדערטען נעזוכּס. מיט דונער מוטטעלנדען אוטשפּראַכּ.

אינעם טאַגעס וואַר ער אוס דער שולע אינטגעבריבען אונד אלס אידם דער פּראָפּעסאָר דעטהאַלב צור ערדע שטעללטע, אונטע דער נוטע קאָרטשאַנער צו דיזר דעקלאַמאַטוגס:

„איך מאַנגטע נכט קאָמטען, וויל מיך מיינע פּריוא עבען נוטטעלען מיט אינעם זאָהנבען בע־שעגטע האַס."

מאַן מאַנן זיך דענקען, וועלכע הוטטעדע שטטטטען זיך אין דעזע אונגעוואָהנטע נעשטאַלד־נונג דער נאַנצען קלאַטטע בעטטבטטנטע. נור דער פּראָפּעסאָר, דער אללטע ערטטס נאַהם לאַכטע נכס. ער הוטטעטע דענעם שרער נלאַ צו דעטטען נינעבאַרענען אונד ענטליעס אידן פּר דיעזען טאַג. דאַמיט ער בי"א דיעזער פּיי"א וואַנגן קאָנגע

אינמאַל האַטטען ווי. דער אלטע קאָר־טשאַנער אונד איך פּאַר דער שולטטנדע אינגן וטטסנעשאַפטליכען שטרייט.

איך זאַגטע יא, ער נין. שלטעללך וואַרף איך הין; „וואס ווייסט דוא דאַאַן. דוא בטטס יא נור אין יודע. וואַרוף ער אנטוואָרטטעט: „דוא אבער בטטס נור אין מיר."

אינע שרעקליכע בעליידיגונג דאס. אינעם פּרעגעדנערדיגען מאַנגע צו זאַגען, דאס ער אין קנד דיא: הייטצטאַנג ווידדע מאַן דען בעליידיגער הערר צום הערדל פּאַרדער. דאַמאַלס מאַכטע מאַן מיט אהם קרעצערן פּראַצע. איך וואַר 14, ער 41 יאהרע אלט. אבער איך וואַר אין מאַדאַר אונד ער בלאַס אין יודע: גרוגר אונד רעכטטטעל נעגנע, אהן בטס קראַנען צו מאַקען אונד זיינען ריקען מיט דער פּוטטס צו בעאַרבייטען.

אלס איך דיעס טהאַט, טראַט דער פּראָפּעס־סאָר אין.

ער וואַר אין שטרענגער אונד נערעכטער מאַנן, בר בעשטאַנד מיך מיט, טראַכטדעס אין זיין שוואַגער וואַר, פּיר דיעזעס פּערגעהען אונד שרי־ען אַס דעמלדיגען. ער הוטטעט ווידער אדוואָקאַט נאָך אינטעגער ווערדען. וואַצו העטטע אים אללא דאס לאַטייין נעגטטצט?

בראַס אינע רטטסנשאַפטליכע לוזאַטען שאַנד דעם יודען אפּפּען. דיא ערצעהלטע. אדער וויא מאַן דיא דאַמאַלס נאַנגטט. דיא דאָקאָרען לוזאַ־באַהן. (דאַמאַלס הוראַטע נור דיא ערצעט וועזוקא. טאַרען אונד שראַפּפּאַהפּפּ אונטערדען דען „פּראַקא־טאַרען". (אדוואָקאַטען וואַר דעם נכט נעשטאַט־טעט: דעטהאַלב נאַנגטט מאַן אדר נור דיא ערטטע. רען דאָקטאָרען, דיא אנדערן העטטען פּטטאַלטען.)

דא פּרעגנעטע זיך דאס וואַנדערבאַרע. דאס זיך אין יודישע שטרעגטע אין אונזערע קלאַטטע אינשרייבען לעטס.

ער הייס קאָרטשאַנער.

ער וואַר נכס עדדע ונס: שאַן אבער דיא פּערצע. בין דאַדאַן וואַר ער קאַללינאָף נעוועזען; ער אינטערעסטעט שאַנטשרייבען. ער קאָרטטע שרייפּטען מיט אינער שרייפּ דיא וויא נעשטאַכען אויגאַר. דאס וואַר פּרייליך אין מאַנערעם בראַר. טראַטטע דענגס פּאַרגעשטעגען אלטערס האַטטע ער דען פּלאַ. אַרצט צו ווערדען נעפּאַסט; צו דיע־זעס בעהטיג מוטטע ער פּאַרדער לאַטייין לערנען.

אונ 14—15 יעהרגען בורשען מאַכטע דיעזער פּערצע יעדרגע קאַמעראַד פּיעל שאַפּ מיט דונער מוריאַזען. אינטעראַסטענען נעשאַלט. מיט דענעם אזדערטען נעזוכּס. מיט דונער מוטטעלנדען אוטשפּראַכּ.

אינעם טאַגעס וואַר ער אוס דער שולע אינטגעבריבען אונד אלס אידם דער פּראָפּעסאָר דעטהאַלב צור ערדע שטעללטע, אונטע דער נוטע קאָרטשאַנער צו דיזר דעקלאַמאַטוגס:

„איך מאַנגטע נכט קאָמטען, וויל מיך מיינע פּריוא עבען נוטטעלען מיט אינעם זאָהנבען בע־שעגטע האַס."

מאַן מאַנן זיך דענקען, וועלכע הוטטעדע שטטטטען זיך אין דעזע אונגעוואָהנטע נעשטאַלד־נונג דער נאַנצען קלאַטטע בעטטבטטנטע. נור דער פּראָפּעסאָר, דער אללטע ערטטס נאַהם לאַכטע נכס. ער הוטטעטע דענעם שרער נלאַ צו דעטטען נינעבאַרענען אונד ענטליעס אידן פּר דיעזען טאַג. דאַמיט ער בי"א דיעזער פּיי"א וואַנגן קאָנגע

אינמאַל האַטטען ווי. דער אלטע קאָר־טשאַנער אונד איך פּאַר דער שולטטנדע אינגן וטטסנעשאַפטליכען שטרייט.

איך זאַגטע יא, ער נין. שלטעללך וואַרף איך הין; „וואס ווייסט דוא דאַאַן. דוא בטטס יא נור אין יודע. וואַרוף ער אנטוואָרטטעט: „דוא אבער בטטס נור אין מיר."

אינע שרעקליכע בעליידיגונג דאס. אינעם פּרעגעדנערדיגען מאַנגע צו זאַגען, דאס ער אין קנד דיא: הייטצטאַנג ווידדע מאַן דען בעליידיגער הערר צום הערדל פּאַרדער. דאַמאַלס מאַכטע מאַן מיט אהם קרעצערן פּראַצע. איך וואַר 14, ער 41 יאהרע אלט. אבער איך וואַר מאַדאַר אונד ער בלאַס אין יודע: גרוגר אונד רעכטטטעל נעגנע, אהן בטס קראַנען צו מאַקען אונד זיינען ריקען מיט דער פּוטטס צו בעאַרבייטען.

אלס איך דיעס טהאַט, טראַט דער פּראָפּעס־סאָר אין.

ער וואַר אין שטרענגער אונד נערעכטער מאַנן, בר בעשטאַנד מיך מיט, טראַכטדעס אין זיין שוואַגער וואַר, פּיר דיעזעס פּערגעהען אונד שר

מאשע, וואללס אך מיינען, — ברעכט איך זיא אאנדער מיהנ שאן!" — „האס שפראך דער קלוי-נע, „ערע וואהל ניכט שייער, — דאך לייכטלך לעים זיך דאנן עגטפעלגען: — זיא הערשען דער גע-לעהרזאמקייט ווייס מעהר — אין אידער מאשע אלס אים קאפפע שטעקען.

• (ריא ווייעגער מארטארד. גנ נ:) איס זייגן זייגר פאס 24 די געשעדענן „האס מיגסטעריאס דעס אינגערן האס הייטע זיא דאגנ אבגעגאנגען אין אין אונגארישען פעדה-מגס. מעד אגר פעדה-הערגלער דען בעשלוסס צור מי-דינג דעס הערזגען פלאטעגס געפ'הרט, ענרלך מטטעלגס ערלאסגס גענגלר בעדיטגנג אגר אללע בעשרענקגדען פערזגנגען אין זור אל-לעמאל אריפגעהאבען.!"

דא מיט דער הייטיגען נומטער אנזערעס בלאטטעס דער זיא בייפללרי אריפגענאמענגע „דער ברעבשלייכער" צו ערגע גפ'הרט איזט, בעגינגען וויר אין דער נעכסטען נומטער דיא ערגעלזונג:

„האס „נדר" איינעס יידישען פאלדאטען."

ווערדעס איינע האבאגזערעסגאנטע וואהרהייט גע-שיכטע אין שאבגנגגדער ווייזע שילדערט, וואהרהייט ווייר בעזאגדערס אין פאמערקונס מאכגן.

פרענומעראציאנס-איינלאדונג.

מיט 1-טען מאי בגגיגט אין נייגס קוואר-טאל, ווייר ערזוכגן האלטגס דיעגיגגן הערגען אבאנ-נגגטן, דערגען פרגגומעראציאן מיט 1-טען מאי צו ערגע גגדגן. — (ווייא דיגס איזט פר אריגטגלגיזס דיגגלך צו ערזוכגן איזט.) אזדרע פרגגומעראציאן צו ער-גיגגן. דיאזגיגגע הערגען, וזעלכע מיט דער נגכרזאגס יזרשגאדע ווזר, ווערדען ערזוכט, דען בעפיאל עבגגאללס איינזענדגן.

ווזר ערלייבגן אגגז צוגלייך אגגזערגן נעעדר-טגן אבאגנגגטן דיא מגטטהדזלונג צו מאכגן, האס אגגזער בלאטט אין קורצער צייט

דריגמאל אין דער וואכע

ערשיגגן ווזרד. עס איזט מאגלוך דאס דיעזעס נאך פאר דעם נעכסטגן מגאראטאל נעשעהען ווזרד. אבער אלס נאגזגן בעשטגמגמגס מאגנגגן אגגזער נעגערדשען אבאגנגגטגן פאס 1. אגגזס אן דאזרזך דעכגגן.

דיא רעדאקציאן.

פעראנטוואר־לכער: Carl Lederer

Druck von Markus Neuer Budapest, Franz-Josefs-Kaj 5.

נעשעפטסבעריכט

דער לעטצטען וואכע.

נעטרייד-געשעפט. פאן ווייצען וואר-דען 120000 מעטער מעטרקס צום פרייז פאן 9.35 בוז 10.15 גולד.

קארן 7.40—8.25 גולדען.

נערסטע פוטטערוואארע 6.85—7.40 גול. מאלצ-וואארע 7.75—8.50 גול.

האפער —7.35 גול.

קוקורוזן 6.25—6.35 גולד

רעפס קאדל 13.50—13.75 גולד.

רעפסקוכען 6.20 גול.

רינאל האפעלס יאפזגיגס 41.00 גול. פר 100 קילאגראם.

קנאפפערן אונגארישע פרוטא 13.50—18 גולדען.

ווייגשטיין —.55—67 גו. יזן נאך קוואליטעט.

מאהן, גרייזער —.27 גולדער גול. —30.00

ערד-עפפעל פר 100 קילאגראם —.— גולדען.

קומפעל 29.00 גול.

אונדר-ווזקען 6.50—7.50 גול.

וואכס ראגזגיער —.48—.52 גולדן.

האניג נעלייזרטער 35—36.00 גול.

צוגעשקען: נאכגאן פלוטען 20.50 פל. פרי-בשע —.16 פל. אב בודאפעסט.

צוגעשקענזס (לעקוואר) פלאגזגישער —.19—.22 גולדען.

פעדל-פייזע פר באללען צו 100 קילאגראם אב בודאפעסט, גומ:

8½	8	7	6	5	4	3	2	1	0
10.60	12.20	13.20	14.20	15.10	16.00	16.60	17.30	17.80	18.30

גולדען.

קליי פייזע 5.00 גול. נאגאע 4.60 גול.

שפיריטוס. ראהוואארע אן אפזגיעדע 28.00—.— גולדען נאך 28.50 פל. אין קאנזס 29.00—.— פל. פרעס-דעפעזיטס שפיריטוס 33.00—33.25, אפזגיאר 30.50—30.75 פל פר 10000 ליטער-פרעצענט, אדער פאס. עדעסע קאפפען

לאפפע-צעזיהונג פאס 26 אפריל.

בודאפעסט	83	31	42	20	25
ליינץ	29	69	65	64	80
טריעסט	28	42	25	80	13

יקותיא חלוי לדרעדע.

בודאפעסטער קארזנכוריז פאם 26. אפריל.

לאנדז.	קר.	סל.
1854ער 4 פרעצענטיגע שטאאטסלאז	124	00
1860ער „ נאכגאן לאז	137	50
1860ער „ האלבע לאז	144	25
1864ער שטאאטסלאז צו 100 גולדען	171	80
1864ער „ צו 50 „	171	20
קרעדיטלאז	177	25
אונגאר-אאסטערריכישע לאז	113	50
אונגאר. פרעמיען-לאז צו 100 גולדען	116	00
„ האלבע צו 50 גולדען	116	00
פרעמיען-לאז.	116	00
ווייגער אאמטונאל	128	00
פרעמסטער צו 100 גולדען	126	00
קאנא רענטענשיין	37	—
שרעקען	21	00
אינסברוקער	20	00
טלאר צו 40 גולדען	40	75
קעלנער לוז „ 10 „	19	50
קראקויער „ 20 „	17	50
זאלצער „ 40 „	42	25
מאלסי „ 40 „	37	50
רודאלפס „ 10 „	20	00
טאלס „ 40 „	53	00
וואלצבורגער „ 20 „	21	60
סט. גענעזיס „ 40 „	47	50
סאאיס-ווייר „ 20 „	21	50
וואלדשטיין „ 20 „	29	50
ווינדישגרעץ „ 20 „	37	75
לאיסאכער לאז „ 20 „	23	00

ווערטה-פאפיערע.	קר.	סל.
אונגארישע נאדלרענטע	91	75
אונגארישע מאטיע-רענטע	88	50
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	101	50
עטשטער-נאמאטע	100	50
ווינצנגערישע	100	50
נאלאנטע	100	25
בודאפעסטער אייזענבאהן-אקטיען	100	25
אונגארישע אייזענבאהן-אקטיען	142	25
דונענרהענע-אנלעהענס-אקטיען-אנטעל	98	00
פאפאשטאל		
דיא אונגארישען באנקנאטען.	75	
דיא-אושטרלע צו 5½ פרעצענט	101	25
דעטשע דער אונגארישען באנק צו 5½%	101	00
דעטשע אללגעמעינע אנלעהענס צו 5½%	100	00
דעטשע צו 5 פרעצענט	98	25
דער אונגארישע-נאלדרענטען	98	25
דער נאדלבאנקען	96	25
אסטערייכישע קרעדיט-אקטיען	321	25
אונגארישע קרעדיט-אקטיען	319	50
פרעמיען פון 3% אללגעמעינע	33	00
נעלד-קורזע.		
וולכעי-אשע	100	—
דוקאטען	5	73
אסטערייכיש-אונגארישע 8-גולדען-נאלד-שיין (20 פראנקס)	9	63
נאפאלעאנאר	9	85
דייטשע דייטסכאנקנאטען	59	40
20 פראנק-שטיקע	11	85
יוטישע אמעריקאנער	1	24

פרוכטפרייזע דער קארנדאללע פאם 26. אפריל.

פרוכטע	קר.	סל.	מער 100 קיל אגראמס	לאנדז
קארן	7.70	8.25	—	אונגארן
נערסטע מאלץ	62	10.25	9.40—9.35	
נערסטע פוטטער	62	7.35	9.45—9.40	
האפער	40	6.35	9.55—9.50	
קוקורוזן באנאטע	75	6.30	9.65—9.60	
אנדערע	73	6.25	9.75—9.70	
ווייזן אלטער	—	7.50	—	
ווייזן	מער פרייזאטר	9.40	—	בודאפעסט
„	„	9.42	—	
„	„	9.68	—	
קוקורוזן	„	6.36	—	
נערסטע	„	—	—	
האפער	„	6.96	—	
„	„	6.97	—	
רעפס	„	13.68	—	
פרייזע דער קארנדאללע פאם 26. אפריל.				
הילזענפרייטסט	פאם	ביז		
פויאלקן	6.50	10.00	מעטרעקס 100 קג.	
צווירנענאגען	11.00	12.00		
לינזען	12.00	18.—		
ערבזען	9.50	15.00		
הירזענבריין אאפפס זאק	11.50	12.00		
מאהן, גרייזער 27 פל. בלוי	27.—	30.—		
האנפזאמען	14.00	14.50		

ראה-שפיריטוס 28,00 גולדען.

שפיריטוס, פרעפטפעזנוי. 32,75 גול.

פרעדראנאמס אפטיקאנטיגעס אינפרעזאללס 24,25 גול. פר 100 קילאגראם.

אזרעלרעזאמס (מלח) 48,5—49,00 גול.

שפעצרייזאאריען. צוקער אאפזאאר 41.50 פל. מעהל 40.75 פל. מילע 39.00 פל. ווייזעל-צוקער 44.00 גול.

פרעמדע שלאכטפיה-מארקטע.

ביא דעם אם 24-טען מ. מ. דער אין פעסט אבגעהאלטע-נען וואכענמארקט ווארען 948 שווין נאדאן. אנגעבראכט 1265 קלייגפיה צו מארקטע נגעראכט. דיעזאן וואארען פר-קומפט: 22 שווין שפיגיע, פר שווין אאן 100—210 גול. דען — 681 אכזען דאס מאאר אאן 210—320 גול. 322 קוהע, דאס מאאר אאן 170—300 גול. 239 מלקקוהע, דאס מאאר אאן 80—145 גול. 32 שווין גיפזעל, דאס מאאר צו 140—210 גולד. 706 שווין קעלבער, דאס שווין אאן 10—32 גולד. שווין 560 לעמפער דאס מאאר אאן 4. 6,50 גול. פייזע פר 100 קילאג. אכזענפלייש 54—57,00 גולד. קוה-פלייש 52—55 גולד. קאלב-פלייש 58—64 גולד. — אונד גיפזעל-פלייש 49—53 גולדען.

שאפ-פלעלע. אין פאיזע וואכע וואארען 18000 שווין פערשיעדענע נאטטונגען פערקויפט. אונד צוואר דורשטאללונג פון 2.80—3.60 גול. דאס מאאר: פערקיטע אונד גולבאיטשע 1.30—1.80 גולד. פר 100 שווין: מיי-קשיגע אונד נאטטיגע 36—58 גולד. פר 50 קילאג.

לאמפ-פלעלע. דורשטאללונג 60—55 גול. פר 102 שווין.

דיא נייעסטע ערפינדונג

איזט דאס נאך פאזענאר באאנד אויס אמעריקא נו-פערגעגעגעגעגעלאסטיגע ברוכבאנד פאן אללס-עזר, וואהל פיר הערען אדר אויך פיר דאמען אונד קינדער: עזלכעס איזט אזגע פערזגן אויס דיעזעס נוטטע קעסעלך קאנשטרואירט אונד דאס דען צוגעק, דאס עס וזלכעס דיא פערזאלגעסגען בריכע אין קרעצגעגעגעגעגע

אין דען פאלגענדען וואגען פארהיר יע צוויי פער־וואגען דעם ביידער זייטען נעפאלגען צוזאממען.

דער צוג נאהם זיינען זיינע צוגערסט צום אלשען קאנאל, וא דער יונגע סערבישע קראנפרינץ דען נעסטען פאן־נעשעללט וואהרדע, דיא דאס שאנע קונד וועגערהאלט קיסטען אונד הערצען.

נגעגן 10 אומבעגען זיך דיא הייראשאפ־טען אין דען נייען קאנגס־פאלאסט, דעקסען פיר דיא האהען נעסטע הערגעריכטעטער מחיל נוטען אינדרהם מאסט. דער מאנג אונד קראנפרינץ רו־דאלף בעפינדען דען באלקאן דעם מאנאהם אונד בעטראכטעטען דאס דעפילירען דער מרוספען. דאס אין דעם זייטען פלאטעע פערזאממעלטע פובל־קום בראך בייא דעם אבגעלוקע דעם קאנגס אונד דעם קראנפרינצען רודאלף אין שטירמישע שוויע־רופע אויס.

בייא דער מאפעל בראכטע דער קאנג מי־לאן איינען בעריישענדפאלען פאלטישען פרינץ. שפרוך איס. ער זאגטע: „דער בעשאנד פערבריעט איס צום גראסטען מחיל דעם בענאכבארטען אסטערייכיש. אונגאריישען שטאאטע צו פערדאנ־קען! דארום האבע דער בעזוך דער קראנפרינצען. פאראיס פיר איהן אונד דאס לאנד איינע האהע בעריישונג.“ דער קראנפרינץ אנטוארטעטע דאריף, אינדעם ער פיר דען לא פרייינדליכען וועגאנג דאנקטע. אונד זיין מאנארך דיא פרייינדשאפטליכע־טען נעזינהונגען פיר אסטערייך־אונגארן האבע. וויא דיעס נעגעניוייטיג דער פאלל איס.

אם 28 אבענדס וואהרדע דער־צייט אבשיעד נעגאסטען. דאס פראנפרינצענפאאר פיר איבער דיא דאנאו נאך סעמרין הינאיבער. דיא מאנאנען ערר־אנשען אנס אבשיעדסרום. בעגנאלשע פיער־לייבשטען אין אללען פארבען. דאלטעטן שיעריר־טען דורך דיא לופט. דיא פאן דעם לוטשען צוזוטש דעם פאלקעס ערפולט וואר.

איינען הערליכען אבלוק באם דיא שטאדט אונד דיא פעסטונג בעקוראר אויף דער איינען. סעמלען איס דער אנדרען זייטע ערגלענצטען אין מיזיק דען פאן לוטשערן, דיא זיך אין דער דאנאו אבשטיי־נעלטען אונד פערשפרעטען.

דאדורך פיהרטע דיא דאהען רייזענדען אויף דער באהן שטייגבוגל נאך וויען, וא זיא פאן איינעם צאהלרייכען פובליקום צו הייזע בע־וולקאמט וואהרדען. — דיגע מאיעסטעט דער מא־גיאר האט פיר דיא זיינען קינדערן פערוויזענע נאכפאאיגליכע אידאמעט דעם סולטאן, דעם פרסטען פאן בולגאריען. דען קאנגען פאן רומע.

אוסרוننקען. וואר איינער ארמאכט נאהע שאן וואר אויך נאהע דאראן, אין אין בוינדוגו אינשריפטען פיר איינען פרוזען חרוסטר צו ערגיטשען. אבער צום גלוק קאמם פיר דער נעראנקע: פערטס נטם וואס דיא דעם וואגרע־בארען נאסטע צוזאמם נעראכטם, אין אויף דעם שטראנדע בייא לייטע. דאס פערוויסאל פאר ווכטאנדפיעצע אינדע אין קאלאר! דער פסטע וולדע פיר־אם פיעל אבער דען מנשען . . . נאס איס פיר בינשאפטען, אויך האבע פיר אין בוסל אינסנ־שוים. דאנן אויס פיר בעסטע נעוואהרען אונד אין בין מיס דעם שוינען שיקסאלרען פערבעטע בוי נאך מאאי־שאיינס.“

„חמ. מיסטען יא זעהר מידע זין. דאנטע מרן נוטער אפאטר. קאמסטן יא אינס שיר בעיסטער. מין זאהן וויר דאראנגוגנ מאכטן אונד אויך דערין אינינען דען בעשאאנ דרינולבען אינסטאנדען.“

מרן אפאטר אויך אונד . . . נעגנען אין דאס קאמ־פאאר אונד דיעזע מיעל בראאפטסע אין אינען שטוהל.

„הנון יא אם עולרוכען,“ שפראך . . . נאכדעם ער דאס נעלד אנגענאמסטען. „מעכטע אויך היער מיינען זאהן עוואאשען, אי ווירד אום דריא אוחר הערקאמסטן דן דיא אכטציג נולדען האלען. דא ווירד דיעזע נכסם עכסען אונד אויך אויהם קיינע צוואמסטנקנפס אין אינגס ווירשפרוינ נעבען קאנגען.

נאטירליכער וויינע נעוועהרטען ווער דיעזע בעשי־דענג בעשטי.

אין דערלכסם ווארען אין דיעזעם מאנג וועגנ בע־שפטנס, דער אריינגעלאט אלטע מאנן נעפיעל מינגס מאאטר אונד דיעזע פרוג אויהן:

„וא שטאאטען פאן אינגס נגלאבנס. דאס וא בייא לייטצע אונד אין קאלאטר אנגעלגנס האאטען, ווארין אבער וואהר אוחס דא, דא דיעזע דאס אינגס אין דעם אינגס אין דעם אינגס אין דעם

„איך קאן צו דיר אים פערציהונג צו ביסטען.“

ער, דער נעפרינעלטער, קאמט אים פערצו־הונג ביסטען דעניניגונגן דער איהן בעליידיגט! אונד דער אנדערע נעמאכט האצו נעצוואנדן. ער האט קיינע מוסטער. דיא איהן דורך שטרענגע צו טיר שיקטע! אונד דענאך קאמט ער היהנער צו מיר. מיר שטאמטען מיט מיר שטרענגן אים דען אוינגן: איך פיעל איהם צום דען האלז אונד אום. ארמטע איהן.

„נין, נים דוא ביסטעמס מיך אים פערצו־הונג, נים דוא; איך, איך ביסטע דיך מיר צו פער־נעבען. אונד יעצט מוסט דוא מיס הנין צו מיינער מוטטער אום איהר צו זאגען, דאס ווי אונז פער־לאהנט האבען אונד הינפיר אונז גענעגעזיטיג אכטען וואללען.“

„דאס וון בין איך דא צו איך געקאמטען.“

דערערוף נינג ער מיס מיר צור מוטטער הינין אונד שפראך:

„איך קאמטע אום איהרע פערגעבונג צו ביט־טען, נעדערינג אלס דיא בעליידיגונג דיא איך איהנען צוגעפיגט. איך בין דער שולדיגע, איך גע־שעהלט עס איין. דענן וואר־בער ווי דיסבעזורט, דאדין האט ער דעקסט נעדאכט דער מאריטין, דער הערר פראעסאר האט עס מיר דאר־יבער פערלערט. דאדורט פערצייהען זיא עס מיר, דאס איך דעם מא־ריטין פערארמאסטיג נאב. מיך צו שלאגען. זיינע שלעגע האבען מיך נים נעשעהרעט! דענן דער מאריטין האט רעכט אונד איך איינע מיסבעזיטיג פיסטע האט ער. אונד מיס דער פיסטע ווירד ער דען זוהנען פערזהיידינען. וואנן דער זוהנ דעכט דענן ווירד. אין דיעזעם איינגעבמיך בין איך זוהנענ־ינד געוואהרדען.

וואס אימסטער איך דאס דאך אב אין דיא שולע גינג, איבעראלל וואר איך בעשטערבטם, צו ערוויר־קען. דאס מיינע שולקאמעראדען מיס אדדרען זיהר שען קאללענען אנשפנערע אומגעהנען.

אים קאללענגאן צו קעשקיקמעט האטטע איך מיר בעריידט אינען הארען דאנז ערקלאפ־מין אנזעהנען מוטטע איך איבעראלד צור נעל־מונג בריינגען, אום דיא אינגלינגע דער הארדער־ווירבונגדין קעשקקעמעטער יודענשאפט אין אנ־זערעם מיינע אינהיימיש צו מאכטן. דיא וואר־ען אנזערע בעסטען פריינדע, מיס איהנען קאנגשטן ווירד אם בעסטען שפרעכען, דיא ליעהנען אונז בייסע צום לעזען, דיא דעלבסט פעפאל.

פאללייטאן.

דאס „נדר“ איינעס יידישען סאלדאטען.

עס וואר אם תשע כאב דעם יאהרע 1862. מין פאטער אונד איך וואדין לאנג אין דער סיאמאנע נעבעלע־בען אונד קאמען ערסט מסאמאנס אין אונזערע נעשעפס־לאקאליטעטען. — ווי פיהרען אין שאמאללע־נעשעפס אונד פערקהרטיגן פיעל מיט לאנדזיידע, וועלכע אונס פאן נאה אונד פערנע דיעזעס לאנדעספארזוק. דאס זיא ביא דען בוידען צוזאמענקומען־פסען, צופיהרען.

פאר עטליכען צוזאמען אהרען וואר דער דעלייגאט דינ ביא דער יידישען בעפאלקערונג אין פיעל רעגערי־אלס יעצט, ווי האטטען נים צוזאמען־פעס. דאס אין דיע־זעם מאנע פערקיפער קאמטען ווירדען אונד דער פאטער מאנדען אין דער קאפ דעם אייגענס אין הויזע. אין וועל־כעם אונזערע מאנאציע ראנגן, נור איינען איינצינען לאנד־יודען, דער גלייכצייטיג מיט אונז אולאנגען אונד איינען שענקארען, אדף וועלכעם איין זאק וואלל לאנ, זעל־בער פיהרט.

עס וואר איין אלטער מיטטעלגרעסער דהנינער מאנן מיט שנעדיגעם האאר אונד איינעם רונצעלינען אבער פריינדליכען געזיכטע, אום וועלכעם צוויי אנדערע מאנ־נער שווארצע נאך אלטער פיירינג אונגן גלייכצייגן. ביא אונזערער אנקונפט ליעס ער דען קארען אין דער מיטטע דעם האפעס שטעהען, רעכטע זיך אויס דער נעבענקטן האלזונג, צו דער ער דורך דאס קארדענשיבען נעוואונ־נען נעזוהנען, עטפאר, לעגטע דאס האנד צום גלייכגי־ען גרוסע אונד זיינע מיטצע אונד אויגען שפראך:

„באן שור מיסיא! (נים מארנן) מיינע הערען!)

איך דער צוזאמרעטטשטאבסע פאם לאנדזיידע־פראצצע בין צום קאנאל דעטערר דעם שפאריער בילדערדען מיליטאר אבכנע נעקאמאנד. לאנגע בע־פאר דאס שיף מיט דעם קראנפרעגלבען פאאר אוזוירט וואר, וואדען אללע שרייבונגען אונד פעפס־פער מיט פעסאלד געקלייגלטען קעשיערן בע־עטפצט. אם 8 אהר פערזאמפערטען זיך פאר דער דעקאדרטען לאנדזנבריקע דיא האפזיערענפר־ע־ע. דיא פעטפצטן דער שפרעטשען בעדאדדען, דער בעקלייגטע נעזאנדטע מיט וויינס פערקעטע־אונד דיא אנדערען פערפערטער דער רעגיערונגען.

קאנאנענשטכע פערקונדיגטען דאס נאהען דעם פאריגטע. דער קאנג אונד דיא אנדערע בע־טראפטען דען לאנדזנגסטעע. דיא מיליטאר־אפער־לע שטיממטע דיא אבסערוויריטיש פאללטפטמנג אן אונד דאס פיבלקס שריע שוויא!

דיא קאנינין נאמאליע איילטע איך דיא קראנפרעגעסטן שטעפאניע צו אהר לעבראאפ ביידע הענדע ריינענד אונד דיא הערצליך בעגר־טענד. ווערענד דער קאנג דעם קראנפרעגען דיא הענדע דריקטע, דאנן דיא קראנפרעגעסטן בע־גרוסט. קראנפרעגין רודאלף אונד קאנינן נאטאליע אבפרעטטן אינאנדער אים הערצלעכסט. קאנג מילאן בעגלייטעטע דען קראנפרעגען. דער דיא דריטטן גרוסט דער קראנפרעגען. דער דיא ווערדרטע, דען שטעע דיגנטע אים־ס אויפר צו דען אפפיציערען דער אריסטאקראטיע אבאלעלאנג, דיא ער דיינעס נאטטע פאר־שטערבטע. וואדאנן גינ־גען ביידע אונס שיף צוריק, וועלכעם דער קאנג מיט דער קראנפרעגעסטן אם ארטע קראנפרעגין רודאלף מיט דער קאנגין אם ארטע פערלעטען, וואדורך זיך דיא הערר־שאפטען אין דען וואדטעזע־לאן בעגאבען, דיא דיא פאר־שטעללונג דער מיטס־טער אונד דעם צוגאנד מאטטפטפרעזאנאלס ער־פאלגטע.

דער אינגאנג דעם קראנפרעגלינגען פאאדעס אין בעלגראד נאהם פראצע דעם שרעטטען וועגס־טערס אינגן פרעטטגנן פערלייס. אים ערטטען וואגען נאהם דיא קראנפרעגעסטן שטעפאניע צור דעסטען פראאדעס, נאדדעם דיא קראנפרעגעסטן פאאן אינגעם קלייגען אונגאריטשען מערדגען אינגען אים נאאטען דער אבטערדרטיש. אונגאריטשע מאדאניע אבערריטטטען בלוטגעשטרים פערזיכדיג אונקעגע עגטגעגנגנגאמטען האטטע אים צוייטטען וואגען אויף דער צוגאנד־דטטטטשטאבסע פאם לאנדזיידע־פראצצע בין צום קאנאל דעטערר דעם שפאריער בילדערדען מיליטאר אבכנע נעקאמאנד. לאנגע בע־פאר דאס שיף מיט דעם קראנפרעגעלבען פאאר אוזוירט וואר, וואדען אללע שרייבונגען אונד עפנס־פער מיט פעסאלד געקלייגלטען קעשיערן בע־עטפצט. אם 8 אהר פערזאמפערטען זיך פאר דער דעקאדרטען לאנדזנבריקע דיא האפזיערענפר־ע־ע. דיא פעטפצטן דער שפרעטשען בעדאדדען, דער בעקלייגטע נעזאנדטע מיט וויינס פערקעטע־אונד דיא אנדערען פערפערטער דער רעגיערונגען.

קאנאנענשטכע פערקונדיגטען דאס נאהען דעם פאריגטע. דער קאנג אונד דיא אנדערע בע־טראפטען דען לאנדזנגסטעע. דיא מיליטאר־אפער־לע שטיממטע דיא אבסערוויריטיש פאללטפטמנג אן אונד דאס פיבלקס שריע שוויא!

דיא קאנינין נאמאליע איילטע איך דיא קראנפרעגעסטן שטעפאניע צו אהר לעבראאפ ביידע הענדע ריינענד אונד דיא הערצליך בעגר־טענד. ווערענד דער קאנג דעם קראנפרעגען דיא הענדע דריקטע, דאנן דיא קראנפרעגעסטן בע־גרוסט. קראנפרעגין רודאלף אונד קאנינן נאטאליע אבפרעטטן אינאנדער אים הערצלעכסט. קאנג מילאן בעגלייטעטע דען קראנפרעגען. דער דיא דריטטן גרוסט דער קראנפרעגען. דער דיא ווערדרטע, דען שטעע דיגנטע אים־ס אויפר צו דען אפפיציערען דער אריסטאקראטיע אבאלעלאנג, דיא ער דיינעס נאטטע פאר־שטערבטע. וואדאנן גינ־גען ביידע אונס שיף צוריק, וועלכעם דער קאנג מיט דער קראנפרעגעסטן אם ארטע קראנפרעגין רודאלף מיט דער קאנגין אם ארטע פערלעטען, וואדורך זיך דיא הערר־שאפטען אין דען וואדטעזע־לאן בעגאבען, דיא דיא פאר־שטעללונג דער מיטס־טער אונד דעם צוגאנד מאטטפטפרעזאנאלס ער־פאלגטע.

דער אינגאנג דעם קראנפרעגלינגען פאאדעס אין בעלגראד נאהם פראצע דעם שרעטטען וועגס־טערס אינגן פרעטטגנן פערלייס. אים ערטטען וואגען נאהם דיא קראנפרעגעסטן שטעפאניע צור דעסטען פראאדעס, נאדדעם דיא קראנפרעגעסטן פאאן אינגעם קלייגען אונגאריטשען מערדגען אינגען אים נאאטען דער אבטערדרטיש. אונגאריטשע מאדאניע אבערריטטטען בלוטגעשטרים פערזיכדיג אונקעגע עגטגעגנגנגאמטען האטטע אים צוייטטען וואגען אויף דער צוגאנד־דטטטטשטאבסע פאם לאנדזיידע־פראצצע בין צום קאנאל דעטערר דעם שפאריער בילדערדען מיליטאר אבכנע נעקאמאנד. לאנגע בע־פאר דאס שיף מיט דעם קראנפרעגעלבען פאאר אוזוירט וואר, וואדען אללע שרייבונגען אונד עפנס־פער מיט פעסאלד געקלייגלטען קעשיערן בע־עטפצט. אם 8 אהר פערזאמפערטען זיך פאר דער דעקאדרטען לאנדזנבריקע דיא האפזיערענפר־ע־ע. דיא פעטפצטן דער שפרעטשען בעדאדדען, דער בעקלייגטע נעזאנדטע מיט וויינס פערקעטע־אונד דיא אנדערען פערפערטער דער רעגיערונגען.

קאנאנענשטכע פערקונדיגטען דאס נאהען דעם פאריגטע. דער קאנג אונד דיא אנדערע בע־טראפטען דען לאנדזנגסטעע. דיא מיליטאר־אפער־לע שטיממטע דיא אבסערוויריטיש פאללטפטמנג אן אונד דאס פיבלקס שריע שוויא!

דיא קאנינין נאמאליע איילטע איך דיא קראנפרעגעסטן שטעפאניע צו אהר לעבראאפ ביידע הענדע ריינענד אונד דיא הערצליך בעגר־טענד. ווערענד דער קאנג דעם קראנפרעגען דיא הענדע דריקטע, דאנן דיא קראנפרעגעסטן בע־גרוסט. קראנפרעגין רודאלף אונד קאנינן נאטאליע אבפרעטטן אינאנדער אים הערצלעכסט. קאנג מילאן בעגלייטעטע דען קראנפרעגען. דער דיא דריטטן גרוסט דער קראנפרעגען. דער דיא ווערדרטע, דען שטעע דיגנטע אים־ס אויפר צו דען אפפיציערען דער אריסטאקראטיע אבאלעלאנג, דיא ער דיינעס נאטטע פאר־שטערבטע. וואדאנן גינ־גען ביידע אונס שיף צוריק, וועלכעם דער קאנג מיט דער קראנפרעגעסטן אם ארטע קראנפרעגין רודאלף מיט דער קאנגין אם ארטע פערלעטען, וואדורך זיך דיא הערר־שאפטען אין דען וואדטעזע־לאן בעגאבען, דיא דיא פאר־שטעללונג דער מיטס־טער אונד דעם צוגאנד מאטטפטפרעזאנאלס ער־פאלגטע.

אינמאל געשאה עס, דאס ווד אין קאנצערט פערארשאלטשטען צום בעסטען אינער צו ערריי־טענדען יונגגדביבלאטהעק, מיזיקער. דעקלאמאן דען שעללבעג ווערלעגטע דיא מעגנע ביא; דאך נאב עס אונטער אונז קיינע יונגער.

אין יונגער יודע, פיליפפ נאלליא. אין מאנן אם אבערארט פעלטיטערע בילדונג. דער דאביא אינען הערליכען טעאנר האטטע, זאגטע איך מין ערזוכען זיינע מיטטיהרקונג צו. ער זאללטע זיינגען.

דאס טהעאטער פיללטע זיך מיט פיבליקס; דיא אינגאדמע ליעפערטע דען נרינדשטיר דיא שולבבלאטהעק.

אלס דיא ווייהע אן נאלליא'ס געזאנג קאם, טראט דער שטהנג אויף דיא בהנע, אונד קיים דאס ער אנהוב: דא ערשאלל אינע שטממע, דראהענד, וויא דער רוף אינעס אבגעטרעבטע:

„דא גיבסט קיינע פפערדעהיטע!“ וואס זוכט דער יודע דא?“

אבער דיעזער אינע אונד אינענע גענגער וואורדע דורך דאס פיבליקס זעלבסט אם נוא אוס דעם צושטערדדם בעשטייערדם. אונד אלס דער לעטצטע ווערד פערקלינגען וואר דא עראהם זיך אם פיבליקס אין בריטענדער אפפלוד אונד עליעי־רוזען, דער שיער קיין ענדע נעדעמען וואללטע.

דיעזעס געשאה אם יאהרע 1842, פאר 42 יאהרען אין דער שטאדט קעשטעמעס.

יעצט גראבע פארשטטטע האט דיא יעצט ווטהער געמאכט.

דיא רייזע דעס קראנפרעגענפאארעס.

אין דער נאכט פאם 27 וואר אין נראאר־מענס באללפפעס, אויף וועלכעם דיא קראנפרע־עככען אין רומעניטשר נאציאנאלפאאס ערשיען אונד דיא בעגייסטערונג דער רומעניין דען האכסטען נראד ערריכטע. אין דער יעדגען נאכט נאך פערלייפען דיא בוקארעסט, אום זיך נאך בעל־נראד צו בעגעבען. אויף דיא לעטצטע שטאציאן אדהער רייזען.

אין עדליכען שרייבען האט בעלגראד נאך גיע נעזעהען. זיס נעסטערן טרעפפען שטיגר־ליך מיט אינדיע פאאן פערזאנגען אים דער אומגעגענד אונד אים דזהאנגאדין הער אין. שאאן אים מארגענ־גרוזיך האבטע אינע אנגעכלאדע מעגשענגעגנג

איך האבע מיינע אללע פיהיר אן פערקיפס; אבער איך האבע דיא מאן מיינגן נאכגעאדן, דיא מאן אדהענן מאר־שוסס אויף אללע יגדאלטען. אלס זעהר אללדיע קוים־לייסט דער הערגע אונד בעיעם אדהענן מיינע אללע אן דאראן, דאס אך. אין מאנן מאן גיינאנדרגבנע אין האלב אהרען אין דער נאאסען הויפע אם תשע באב אינענן זאך וואל ע זעלבסט מאן סונדאל נאך פיאנ פיהרע. ווער־דען דיא ערקגנגן, דאס אך נים דער מאראן אאשטלר בין. אך בייסע דיא דאהנר בעשטיפטען דיא דען פייר זעלבסט, אך פערלאסטע מיך נאנגן אויף דיא. דיא ווערדען אינגס אלטען פערזאנגען. „אן דיא פאדאר“ נים אום אינגן. „סיא“ ווענגער נעבנגן אלס דיא וואללע אדה־נען ווערטאר אוס. נים־סא?“

דער אלטע אינגאלדיע נעפיעל אונז; — אונד זעלבסט דיא פראנצאזישען הראקען. מיס דענגן מר זיינע רעגע פערבנגעסטע. שאנדען דעם וואקגרען אינינגללען מאנן, נים צו נעזיכטע אויף דער אומשאנד, דאס ער זיך אלס גינאנדרגבנגינגען נייין בעגיינגעטע, ווער נע־אינגנס אונזער אינגעגעסטע אן אויהן זיי שטיינגרן.

מין פערזוגטער אטטער שאנד דאאמלס נעגנגע אן דעטעללבען אלטער אונד יעדער ווהן אין אהליכען פערהעלטנטסטע ווייד עס וויסטען, ווא ווהל אם ווענגס הערגען מהוס, ווענן בר אייגען מאאן אן נייגכס אלטער מיס ווענס פאאטער רעסט אונד קרעסטע פאר זיך שטע־הען ווענס.

ווער וואללען ווערבר אינגס אלטען סאלדאאטן, נאך אינגנגר אינגע אנדרגן מענשגען ווענגנגר מיר זיינע וואאדע בעצאהלבן אלס דא אונז ווערטה האאב, אנגווהר־טעטס מין פאאטער, אונד ווערהגנד אך דיא וואללע בע־וכטטעט א נד אבנוהנגן ליעס, מוהר מין פאאטער פאאם.

אין דער מיינע אללע פיהיר אן פערקיפס; אבער איך האבע דיא מאן מיינגן נאכגעאדן, דיא מאן אדהענן מאר־שוסס אויף אללע יגדאלטען. אלס זעהר אללדיע קוים־לייסט דער הערגע אונד בעיעם אדהענן מיינע אללע אן דאראן, דאס אך. אין מאנן מאן גיינאנדרגבנע אין האלב אהרען אין דער נאאסען הויפע אם תשע באב אינענן זאך וואל ע זעלבסט מאן סונדאל נאך פיאנ פיהרע. ווער־דען דיא ערקגנגן, דאס אך נים דער מאראן אאשטלר בין. אך בייסע דיא דאהנר בעשטיפטען דיא דען פייר זעלבסט, אך פערלאסטע מיך נאנגן אויף דיא. דיא ווערדען אינגס אלטען פערזאנגען. „אן דיא פאדאר“ נים אום אינגן. „סיא“ ווענגער נעבנגן אלס דיא וואללע אדה־נען ווערטאר אוס. נים־סא?“

דער אלטע אינגאלדיע נעפיעל אונז; — אונד זעלבסט דיא פראנצאזישען הראקען. מיס דענגן מר זיינע רעגע פערבנגעסטע. שאנדען דעם וואקגרען אינינגללען מאנן, נים צו נעזיכטע אויף דער אומשאנד, דאס ער זיך אלס גינאנדרגבנגינגען נייין בעגיינגעטע, ווער נע־אינגנס אונזער אינגעגעסטע אן אויהן זיי שטיינגרן.

מין פערזוגטער אטטער שאנד דאאמלס נעגנגע אן דעטעללבען אלטער אונד יעדער ווהן אין אהליכען פערהעלטנטסטע ווייד עס וויסטען, ווא ווהל אם ווענגס הערגען מהוס, ווענן בר אייגען מאאן אן נייגכס אלטער מיס ווענס פאאטער רעסט אונד קרעסטע פאר זיך שטע־הען ווענס.

ווער וואללען ווערבר אינגס אלטען סאלדאאטן, נאך אינגנגר אינגע אנדרגן מענשגען ווענגנגר מיר זיינע וואאדע בעצאהלבן אלס דא אונז ווערטה האאב, אנגווהר־טעטס מין פאאטער, אונד ווערהגנד אך דיא וואללע בע־וכטטעט א נד אבנוהנגן ליעס, מוהר מין פאאטער פאאם.

ווא הייסטן דיא ליעבגר מאאן אונד וואהער זיד דיא?“

„אך הייסט מאאטע! . . . אונד בין, אך גליבע עס נאאוס אן האאבן, אונס מוהר.“

„וואהנס קאאסטן דיא נעראדע הייסט?“ „מיס מין פאאטער הייסט.“ „הייסט אם מאאסאאנע אונד אין דער נאאבען הייסט?“ — „דער דער, מיס מין אדהענן הייסט האאסלס בעגיינגלדיך בע־וארדען זיך.“ אונד מוסטען דיא דען שוין־דען זאך דעלבסט דעיייגאאסטן?“

„עס אזזס מיר הייסט זיירקלך נים נייגאר־דען. דיא בייזבנגן נעראדע הייסט נעלר. מין עלעטטפפר־ואהן ענגגערדיך אונד זיינע מאאטטיר רעדלך, וזהנן אוך מהוגעלדן דורך הוייזהאנדעל. ער האאס קיין אדענען פער־מאאנן, אך האאב אדם קיין נעלד נעבנן אאנגן אונד ער האאס אין בראוזוס, הנעשטע אבער אדמס מערבנגן נעהמ־ואאהרס; ער בעקאאמטס מאאן דען מאאנער קיאלטשען דיא וואאדען, דיא ער בריכס, נעבאאנגס אונד ערהעלט זיך נור דורך זיינע פעיקליכקיס אונד רעדליכקיס. נעסטאנן וואר־מס ער מיר מאאל אנגסס. ער העטטע 80 גולדען מיר רעדד־הייסט, דיא ער פערקיפס האאס אינקאפסטרען אללדיג, דיע רא אבער אדיס אינגנגע מאאנ שעטטער בעשטאללס וואדדען; נון אבער בריכס ער דיעזען בעטאאר אן אינגער צאהלונג דיא ער הייסט צו לייסטען האבבן, דאס אוזס, דאס איך הייסט מיס מיינער אללדיע מאאסר. אונד וואהנס אוך דיא ווענגס הערגענגגדיס? מאן דיא? (מין נאאסס!) אך האב־עס שאן נוזאנס, אך בין קיין ייבער מאאן, דיא מאאס נראאשען דיא אך דעס מאאלאדגר הייסט נעבנן מיסטן, קאאסטן מיינער אלטען פיהא. אדער מיינע ענקעלן צו נוטע. אונד אך בלוטע דעליכע אדיגיס שענדס נים פרילך אויף דעס וזענע האבע אך עס נעזאגט. אלאאלך אויס מיר אונזוזאהל נעוואדדען, אך האבע נעפיהרטעס

אינמאל געשאה עס, דאס ווד אין קאנצערט פערארשאלטשטען צום בעסטען אינער צו ערריי־טענדען יונגגדביבלאטהעק, מיזיקער. דעקלאמאן דען שעללבעג ווערלעגטע דיא מעגנע ביא; דאך נאב עס אונטער אונז קיינע יונגער.

אין יונגער יודע, פיליפפ נאלליא. אין מאנן מאן אבערארט פעלטיטערע בילדונג. דער דאביא אינען הערליכען טעאנר האטטע, זאגטע איך מין ערזוכען זיינע מיטטיהרקונג צו. ער זאללטע זיינגען.

דאס טהעאטער פיללטע זיך מיט פיבליקס; דיא אינגאדמע ליעפערטע דען נרינדשטיר דיא שולבבלאטהעק.

אלס דיא ווייהע אן נאלליא'ס געזאנג קאם, טראט דער שטהנג אויף דיא בהנע, אונד קיים דאס ער אנהוב: דא ערשאלל אינע שטממע, דראהענד, וויא דער רוף אינעס אבגעטרעבטע:

„דא גיבסט קיינע פפערדעהיטע!“ וואס זוכט דער יודע דא?“

אבער דיעזער אינע אונד אינענע גענגער וואורדע דורך דאס פיבליקס זעלבסט אם נוא אוס דעם צושטערדדם בעשטייערדם. אונד אלס דער לעטצטע ווערד פערקלינגען וואר דא עראהם זיך אם פיבליקס אין בריטענדער אפפלוד אונד עליעי־רוזען, דער שיער קיין ענדע נעדעמען וואללטע.

דיעזעס געשאה אם יאהרע 1842, פאר 42 יאהרען אין דער שטאדט קעשטעמעס.

יעצט גראבע פארשטטטע האט דיא יעצט ווטהער געמאכט.

דאס „נדר“ איינעס יידישען סאלדאטען.

עס וואר אם תשע כאב דעם יאהרע 1862. מין פאטער אונד איך וואדין לאנג אין דער סיאמאנע נעבעלע־בען אונד קאמען ערסט מסאמאנס אין אונזערע נעשעפס־לאקאליטעטען. — ווי פיהרען אין שאמאללע־נעשעפס אונד פערקהרטיגן פיעל מיט לאנדזיידע, וועלכע אונס פאן נאה אונד פערנע דיעזעס לאנדעספארזוק. דאס זיא ביא דען בוידען צוזאמענקומען־פסען, צופיהרען.

פאר עטליכען צוזאמען אהרען וואר דער דעלייגאט דינ ביא דער יידישען בעפאלקערונג אין פיעל רעגערי־אלס יעצט, ווי האטטען נים צוזאמען־פעס. דאס אין דיע־זעם מאנע פערקיפער קאמטען ווירדען אונד דער פאטער מאנדען אין דער קאפ דעם אייגענס אין הויזע. אין וועל־כעם אונזערע מאנאציע ראנגן, נור איינען איינצינען לאנד־יודען, דער גלייכצייטיג מיט אונז אולאנגען אונד איינען שענקארען, אדף וועלכעם אין זאק וואללע לאנ, זעל־בער פיהרט.

עס וואר איין אלטער מיטטעלגרעסער דהנינער מאנן מיט שנעדיגעם האאר אונד איינעם רונצעלינען אבער פריינדליכען געזיכטע, אום וועלכעם צוויי אנדערע מאנ־נער שווארצע נאך אלטער פיירינג אונגן גלייכצייגן. ביא אונזערער אנקונפט ליעס ער דען קארען אין דער מיטטע דעם האפעס שטעהען, רעכטע זיך אויס דער נעבענקטן האלזונג, צו דער ער דורך דאס קארדענשיבען נעוואונ־נען נעזוהנען, עטפאר, לעגטע דאס האנד צום גלייכגי־ען גרוסע אונד זיינע מיטצע אונד אויגען שפראך:

„באן שור מיסיא! (נים מארנן) מיינע הערען!)